Instanța de fond: Judecătoria ***** (sediul Râșcani) (jud. Cristina Panfil)
Dosarul nr. 3a-223/25 (2-23174588-02-3a-30012025)

Republica Moldova
Curtea de Apel Centru
D E C I Z I E

2 septembrie 2025 mun. *****

Colegiul Civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al
Curţii de Apel Centru

Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Mîra Ghenadie
Judecătorii Sîrbu Victoria şi Bostan Angela
Grefier Mazurchevici Maria

Judecînd în şedinţă publică, cererile de apel declarate de ***Lăpușneanu Victor*** și de ***Casa Națională de Asigurări Sociale*** asupra hotărârii Judecătoriei ***** (sediul Râșcani) din 10 octombrie 2024, adoptată la acțiunea în contencios administrativ depusă de Lăpușneanu Victor împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

C O N S T A T Ă:

Obiectul acţiunii, circumstanţele cauzei.

La 06 decembrie 2023, Victor Lăpușneanu prin intermediul avocatului Vladimir Kovali, a depus cerere de chemare în judecată îndreptată către Casa Națională de Asigurări Sociale a RM prin care a solicitat:

- anularea ca ilegală, Decizia CTAS Ciocana cu nr. *****din 07 noiembrie 2023;
- anularea ca fiind ilegal răspunsul CNAS cu nr. *****din 23.11.2023;
- obligarea CNAS să efectueze recalcularea cuantumului pensiei lui Lăpușneanu Victor, cu achitarea pensiei neachitate începând cu 20 februarie 1995, luându-se în considerare Confirmarea eliberată de către DGP ***** cu nr. ***** din 10.10.2023 în cuantum de 75% din solda lunară, și majorările și indexările ce au avut loc.

În motivarea acțiunii a indicat că, a activat în organele afacerilor interne de la 12 ianuarie 1977 și până la 20 februarie 1995. Pentru activitatea reclamantului în

Batalionul serviciului de escortă și paza a CGP *****, la paza Expertizei judiciare în psihiatrie, escortarea și paza deținuților în perioada 10.03.1982-13.07.1991 angajatorul i-a calculat vechimea în serviciu cu avantaje 1:2 conform Hotărîrii Guvernului Republicii Moldova nr.78/94.

Faptul dat este probat prin Confirmarea nr. 34/20-7531 1133 din 10.10.2023 eliberată de DP *****. Or la ieșirea la pensie cuantumul pensiei constituie 55 % din solda, iar după recalcul 75 %.

Cu actele menționate s-a adresat la CTAS Ciocana în vederea recalculării cuantumului pensiei.

Prin Decizia privind respingerea cererii și stabilirii pensiei nr. *****din 07.11.2023 a primit refuz în recalcularea cuantumului pensiei, considerent din care s-a adresat cu cerere prealabilă la CNAS.

Prin răspunsul nr. *****din 23 noiembrie 2023 cererea prealabilă a fost respinsă.

Consideră răspunsul nr. *****din 23 noiembrie 2023 și decizia nr. *****din 07.11.2023 neîntemeiate și nefondate.

Reclamantul își întemeiază acțiunea pe prevederile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544/23.06.93. Articolul 54 prevede că, suma pensiei calculată pentru pensionarii din rîndurile militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și pentru familiile acestora și nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei. Sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp.

Mai invocă faptul că, prin Hotărîrea nr. 19 din 19.07.2016 Curtea Constituțională din Republica Moldova a apreciat că:

„[...] Pensiile pentru limită de vârstă se acordă pentru munca şi serviciile prestate, prin îndeplinirea unor obligaţiuni social importante. Prin natura lor socialjuridică primară pensiile sunt sursa principală şi permanentă de subzistenţă a pensionarilor.

Având în vedere dispoziţiile Constituţiei (art. 47 alin. (2)), cetăţenii au dreptul de a primi integral pe parcursul întregii vieţi pensia stabilită în condiţiile Legii nr.156- XIV.

61.De asemenea, Curtea subliniază că, potrivit art. 10 alin. (3) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, dreptul la pensie este imprescriptibil.

65.De altfel, în condiţiile art. 35 alin. (2) din Lege, în cazul neachitării la timp a pensiei din vina organului de asigurări sociale care stabileşte sau plăteşte pensia, aceasta se achită fără nici un fel de limite în termen.

66.În acelaşi timp, indică şi faptul că pot exista situaţii în care pensia nu se încasează la timp din motive ce nu sunt imputabile organului de asigurări sociale, dar nu depind nici de voinţa beneficiarului pensiei, însă legea şi în asemenea situaţii îl sancţionează pe titularul pensiei.

68. Curtea reiterează că dreptul de proprietate nu este unul absolut şi poate fi supus unor limitări. În acest context, Curtea reţine că o restrângere a drepturilor relative garantate de Constituţie trebuie să fie prevăzută de lege, să fie necesară în interesele menţionate la art.54 alin. (2) din Legea fundamentală, să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi să nu aducă atingere substanţei dreptului de proprietate, altfel spus - să servească unui interes public legitim.

72. Prin urmare, cu referire la interesul public în discuţie, punând în balanţă interesul statului de a stabili anumite termene de apariţie, exercitare sau apărare a drepturilor civile în scopul asigurării certitudinii juridice, pe de o parte, şi dreptul cetăţenilor de a primi integral pe parcursul întregii vieţi pensia stabilită în condiţiile legii, aceasta fiind, de regulă, sursa lor primară de existenţă, pe de altă parte, Curtea constată că acesta din urmă prevalează."

În temeiul celor expuse supra, reclamantul solicită admiterea acţiunii în sensul formulat.

<u>Hotărîrea instanţei de fond ce constituie obiectul apelului.</u>

Prin hotărârea Judecătoriei ** (sediul Rîşcani) din 10 octombrie 2024, a fost admisă parţial acţiunea în contencios administrativ depusă de avocatul Vladimir Kovali în interesele reclamantului Lăpuşneanu Victor.***

S-a anulat ca ilegală Decizia Casei Naţionale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Ciocana) nr. *****din 07.11.2023 şi răspunsul Casei Naţionale de Asigurări Sociale nr. *****din 23.11.2023.

S-a obligat Casa Naţională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil prin care să-i recalculeze şi să-i achite lui Lăpuşneanu Victor, începând cu 12.10.2022, pensia pentru vechime în muncă luând în considerare certificatul nr. ** din 10.10.2023 eliberat de DP *****, cu majorările şi indexările ce au avut loc.***

Deasemenea s-a dispus încasarea de la Casa Naţională de Asigurări Sociale în folosul lui Lăpuşneanu Victor suma de 6000 (şase) mii lei cu titlu de cheltuieli de asistenţă juridică. În rest acţiunea de contencios administrativ s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

<u>Verificarea admisibilităţii apelului.</u>

Invocând ilegalitatea hotărârii instanţei de fond, la 16 octombrie 2024, atît Lăpuşneanu Victor, prin intermediul reprezentantului său, avocatul Kovali Vladimir, cît şi Casa Naţională de Asigurări Sociale au declarat apel asupra hotărârii Judecătoriei ***** (sediul Rîşcani) din 10 octombrie 2024.

În conformitate cu prevederile art. 232 alin. (1) Cod administrativ, apelul se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată în termen de 30 de zile de la pronunţarea dispozitivului hotărîrii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic. Instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată transmite neîntîrziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărîrii, instanţei de apel.

Din materialele cauzei rezultă că, la caz dispozitivul hotărîrii instanţei de fond a fost pronunţat public la 10 octombrie 2024, iar cererile de apel au fost depuse la 16 octombrie 2024, prin urmare Completul judiciar constată că, apelurile declarate de Lăpușneanu Victor și de Casa Națională de Asigurări Sociale au fost depuse în interiorul termenului legal.

Potrivit art. 232 alin. (2) Cod administrativ, *motivarea apelului se prezintă la instanţa de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărîrii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată.*

În speță, hotărîrea motivată a fost notificată participanților la proces la 09 ianuarie 2025, iar cererile de apel motivate au fost depuse la 25 ianuarie 2025 și respectiv 27 ianuarie 2025, adică cu respectarea prevederilor art. 232 alin. (2) Cod administrativ.

<u>Argumentele apelantului vis-a-vis de pretinsa ilegalitate a hotărîrii atacate cu apel.</u>

În motivarea apelului, avocatul Kovali Vladimir, în numele apelantului ***Lăpușneanu Victor*** menționează că, cu actul judecătoresc contestat nu este de acord în partea ce ține de perioada pentru care se vor acorda retroactiv, în baza deciziei noi, prestaţiile sociale cu indexările și majorările respective perioadei.

În susținerea poziției sale reprezentantul apelantului a reietrat argumentele de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată.

Relatează reprezentantul apelantului că, prima instanță nu a constatat și nu a elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, adoptând o hotărâre, care vine în contradicție cu circumstanțele cauzei, aplicând eronat normele de drept material.

Solicită casarea hotărârii judecătoriei *****, sediul Rîșcani din 10 octombrie 2024, cu emiterea unei decizii noi cu privire la admiterea integrală a acțiunii formulate de Lăpușneanu Victor.

Prin cererea de apel motivată, ***Casa Națională de Asigurări Sociale*** își exprimă dezacordul cu hotărârea Judecătoriei *****, sediul Râșcani din 07 noiembrie 2021, reiterând că, urmare depunerii cererii de recalculare a pensiei, pentru perioada 10.03.1982-20.02.1995 din cadrul subdiviziunilor al izolatorului de Detenție Provizorie, reclamantul a anexat Certificatul nr. 34/20-7531-133 din

10.10.2023, prin care organul abilitat Direcția de Politie mun. *****) la recalcularea vechimii în muncă confirmă o vechime de 33 ani 00 luni și 28 zile. Potrivit verificării certificatului menționat Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Ciocana a constatat că organul abilitat, eronat a calculat vechimea în muncă cu înlesniri de două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu. Casa Națională de Asigurări Sociale apreciază critic Certificatul nr. 34/20-7531-133din 10.10.2023 eliberat de Direcția de Poliție mun. *****, or, certificatul respectiv este nul din oficiu și nu poate servi drept temei de stabilire a pensiei pentru vechime în muncă, dat fiind faptul că nu corespunde prevederilor actului normativ în temeiul căruia a fost emis.

Potrivit prevederilor pct. 8), lit. d) din HG nr.78/1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire și plată a pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comanda si din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului National Anticorupție și sistemul penitenciar, în vigoare până la data de 28.12.2023, persoanelor care cad sub incidența normei date se acordă următoarele înlesniri: d) două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu: în instituții penitenciare de tip închis, izolatoare de urmărire penală, casele de arest și instituțiile destinate pentru deținerea și tratarea bolnavilor contagioși și bolnavilor psihici, precum si la lucrări de subteran.

În continuare, invocă că vechimea în muncă în cadrul altor instituții decât cele menționate în prezenta normă nu poate fi calculată cu înlesniri de 2:1, respectiv și perioada de activitate a reclamantului în cadrul izolatorului de detenție provizorie nicidecum nu poate fi atribuită sau recunoscută ca vechime în muncă cu înlesniri conform pct. 8 lit. d) din HG nr. 78/1994, în vigoare până la data de 28.12.2023.

Indică că, datele reflectate în certificatul prezentat de către reclamant nu corespunde prevederilor legislative aplicabile la caz. Subliniază și reiterează faptul că de calculul vechimii în muncă cu înlesniri conform pct. 8 lit. d) din HG nr. 78/1994, în vigoare până la data de 28.12.2023, pot beneficia numai colaboratorii care activează sau au activat nemijlocit în instituțiile penitenciare, menționate în norma respectivă.

Casa Națională de Asigurări Sociale subliniază că la examinarea cererii reclamantului s-a condus în strictă conformitate cu legislația aplicabilă la caz, iar reclamantul își întemeiază poziția urmare a interpretării în mod excesiv și eronat a pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78/1994, în vigoare până la data de 28.12.2023.

Cu referire la Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 96 din 20.03.2018, aprobat în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 78/1994, Casa Națională de Asigurări Sociale consideră că acesta nu poate să depășească

prevederile actului normativ în temeiul căruia a fost emis, limitându-se strict la cadrul stabilit de actul normativ respectiv, în special doar la lista deplină a înlesnirilor care se iau în considerare la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei reglementate expres de Hotărârea Guvernului nr.78/1994.

În temeiul celor menționate supra, Casa Națională de Asigurări Sociale solicit admiterea apelului, casarea hotărîrii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii de respingere integral a acțiunii formulate de Lăpușneanu Victor.

Argumentele participanţilor invocate în cadrul rejudecării apelului:

Apelantul/reclamant Lăpușneanu Victor -în ședința instanței de apel nu s-a prezentat, ultimul fiind reprezentat de către avocatul Kovali Vladimir.

Reprezentantul apelantului, avocatul Kovali Vladimir, în ședința instanței de apel a susținut integral argumentele indicate în motivarea apelului, a solicitat admiterea acestuia în sensul formulat. Cu referire la apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, a solicitat respingerea acestuia ca neîntemeiat.

Partea apelantă/pîrîtă Casa Națională de Asigurări Sociale, în şedinţa instanței de apel nu s-a prezentat din motive necunoscute, deşi a fost înștiințată legal despre locul, data şi ora examinării cauzei, despre motivele neprezenții nu a informat instanța de apel, nu a înaintat cerere de amînare a ședinței sau de examinare în lipsa sa, motiv din care, pornind de la reglementările art.231 alin. (2) Cod administrativ, Completul judiciar a dispus judecarea cauzei în absenţa acesteia.

Audiind reprezentantul apelantului, avocatul Kovali Vladimir, studiind materialele dosarului şi înscrisurile administrate, verificând argumentele expuse în cererea de apel, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru conchide că apelul declarat de Lăpușneanu Victor este neîntemeiat, iar apelul declarat Casa Națională de Asigurări Sociale urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Aprecierea instanţei de apel a argumentelor părţilor şi cadrului legal aplicabil speţei:

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, *procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art.169–171.*

Potrivit dispoziţiilor art.219 alin. (1), (3) Cod administrativ, *(1) Instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. (3) Instanța de judecată nu are dreptul să depăşească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.*

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, *examinînd cererea de apel, instanţa de apel adoptă una dintre următoarele decizii- casează parţial hotărârea primei instanţe şi emite o altă decizie în partea casată;*

Potrivit dispoziţiilor art. 386 alin. (1) Cod de procedură civilă, *hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă:*

a) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin;

b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente;

c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărîre, sînt în contradicţie cu circumstanţele cauzei;

d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

Conform art. 239 Codul de procedură civilă, *hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.*

În temeiul art.240 alin. (1) Cod de procedură civilă, *la deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.*

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanţele care au importanţă la soluţionarea cauzei şi care au fost verificate în şedinţa de judecată multilateral, complet, fiind elucidate probele privind circumstanţele constatate ale cauzei.

Prevederile legale enunţate impun în mod expres, obligaţia instanţei de apel să verifice circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Respectiv, conform practicii CEDO instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze doar la însuşirea motivelor și concluziilor date de instanţa inferioară. (*Hirro Balani c. Spaniei*, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; *Georgiadis v. Greciei* nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru, analizând legalitatea hotărârii pronunţate în raport cu prevederile art.225 Cod administrativ; art. 239-241 CPC, concluzionează că

hotărârea instanţei de fond, *în partea în care s-a dispus încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale în folosul lui Lăpușneanu Victor suma de 6000 (șase) mii lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică*, este adoptată cu aprecierea eronată a normelor procedurale în coroborare cu circumstanţele faptice ale cauzei, motiv din care va casa hotărârea primei instanțe în această parte și va emite o altă decizie în partea casată.

Materialul probatoriu administrat de instanţa de fond, denotă următoarea situaţie;

<u>În fapt:</u>

Materialele cauzei atestă că, la data de 06 aprilie 1995, Lăpușneanu Victor s-a adresat Direcției economie și finanțe a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova cu cererea de fixarea pensiei pentru vechimea în muncă în legătură cu eliberarea din serviciu pe motiv de boală, urmare a cărui fapt prin încheierea de stabilire a pensiei i-a fost stabilită lui Lăpușneanu Victor pensia pentru vechimea muncă de 20 ani în mărime de 55% din salariu începând cu data de 20.02.1995 (filele dosarului administrativ 1-12).

Potrivit Certificatului nr. 34/20-7531 1133 din 10 octombrie 2023, la data eliberării din serviciu vechimea în serviciu a lui Lăpușneanu Victor, la data stabilirii pensiei, și anume la 20 februarie 1995, constituia 33 ani 00 luni 28 zile (fila dosarului administrativ 28-29).

La data de 12 octombrie 2023, Lăpușneanu Victor s-a adresat la Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul teritorial Ciocana, cu cerere privind recalcularea pensiei (fila dosarului administrativ 23).

Prin decizia nr. *****din 07 noiembrie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul teritorial sectorul Centru a refuzat recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă reclamantului Lăpușneanu Victor (fila dosarului administrativ 24).

Nefiind de acord cu decizia din 07 noiembrie 2023, Lăpușneanu Victor a depus la Casa Națională de Asigurări Sociale cerere prealabilă prin care a solicitat anularea refuzului și recalcularea pensiei (filele dosarului administrativ 30).

Prin actul administrativ nr. *****din 23 noiembrie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cererea prealabilă (fila dosarului administrativ 33).

Manifestînd dezacordul cu răspunsul primit, Lăpușneanu Victor a sesizat instanța de contencios administrativ cu prezenta acțiune, prin care a solicitat:

- anularea ca ilegală, Decizia CTAS Ciocana cu nr. *****din 07 noiembrie 2023;

- anularea ca fiind ilegal răspunsul CNAS cu nr. *****din 23.11.2023;

- obligarea CNAS să efectueze recalcularea cuantumului pensiei lui Lăpușneanu Victor, cu achitarea pensiei neachitate începând cu 20 februarie 1995,

luându-se în considerare Confirmarea eliberată de către DGP ***** cu nr. ***** din 10.10.2023 în cuantum de 75% din solda lunară, și majorările și indexările ce au avut loc.

Admisibilitatea acțiunii:

Prevederi relevante ale Codului administrative sunt următoarele:

Articolul 20. *Acţiunea în contencios administrativ*

Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acţiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanţele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Articolul 206. *Felurile acţiunilor în contencios administrativ*

(1) O acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru:

b) obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare);

Reieșind din cerințele formulate în cererea de chemare în judecată, rezultă că, acțiunea reclamantului este una în obligare.

Articolul 191. *Competenţa jurisdicţională pentru acţiunea în contencios administrativ*

(1) Cu excepţia cazurilor prevăzute la alin. (2) şi (3), judecătoriile soluţionează în fond toate acţiunile în contencios administrativ.

Articolul 196. *Competenţa teritorială pentru acţiunea în contencios administrativ*

(1) Acţiunea în contencios administrativ se depune la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială îşi are sediul autoritatea publică care a desfăşurat activitatea administrativă contestată, daca legea nu prevede altfel.

Ținînd cont de obiectul acțiunii, sediul autorității publice pîrîte, precum și avînd în vedere prevederile art.191 alin. (1) Cod administrativ, examinarea prezentei cauze ține de competența Judecătoriei *****, sediul Rîșcani, or obiectul acesteia nu se regăsește în excepțiile de la alin. (2) și (3) a art.191 Cod administrativ.

Astfel, acțiunea în contencios administrativ a fost înaintată de reclamant cu respectarea competenței jurisdicționale și teritoriale.

Articolul 17. *Dreptul vătămat*

Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Articolul 39. *Accesul liber la justiţie*

(1) Controlul judecătoresc al activităţii administrative este garantat şi nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

Articolul 189. *Înaintarea acţiunii în contencios administrativ*

(1) Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorităţi publice poate înainta o acţiune în contencios administrativ.

Articolul 10. *Actul administrativ individual*

(1) Actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Articolul 11. *Categoriile actelor administrative individuale*

(1) Actele administrative individuale pot fi:

a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat;

Instanța de apel statuează că, Decizia CTAS Ciocana cu nr. *****din 07 noiembrie 2023 și răspunsul CNAS cu nr. *****din 23 noiembrie 2023 - reprezintă acte administrative individuale defavorabile reclamantului.

Articolul 19. *Cererea prealabilă*

Cererea prealabilă este instituția care oferă o cale de soluționare prejudiciară a litigiilor administrative.

Articolul 162. *Scopul procedurii prealabile*

(1) Procedura prealabilă urmăreşte scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale.

(2) Dacă autoritatea publică nu soluționează petiția în termenele prevăzute de prezentul cod, persoana afectată este în drept să depună cerere prealabilă.

(3) Cererea prealabilă poate fi îndreptată spre:

a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul;

b) emiterea unui act administrativ individual.

Articolul 208. *Respectarea procedurii prealabile*

(1) Până la înaintarea acţiunii în contencios administrativ se va respecta procedura prealabilă, cu excepţiile prevăzute de lege.

După cum rezultă din materialele cauzei elucidate supra se reține că, Lăpușneanu Victor anterior sesizării instanței de contencios administrativ cu prezenta acțiune a respectat procedura prealabilă.

Articolul 209. *Termenul de înaintare a acţiunii în contencios administrativ*

(1) Acţiunea în contestare şi acţiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la:

a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluţionarea acesteia;

Astfel, coroborând prevederile normelor legale citate anterior, cu circumstanțele de fapt ale cauzei, Completul judiciar atestă că, acțiunea înaintată de Lăpușneanu Victor la 06 decembrie 2023, a fost depusă în termen, cît și cu respectarea procedurii prealabile, din care motive, instanța de fond corect a reținut spre examinare fondului cerințelor formulate în acțiune.

<u>Referitor la fondul acțiunii.</u>

Prevederi relevante ale Codului administrative sunt următoarele:

Articolul 224. *Hotărîrile instanţei de judecată*

(1) Examinînd acţiunea în contencios administrativ în fond, instanţa de judecată adoptă una dintre următoarele hotărîri:

b) în baza unei acţiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă şi obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenţiei reclamantului de emitere a actului este întemeiată;

Prin hotărârea Judecătoriei ***** (sediul Rîșcani) din 10 octombrie 2024, a fost admisă parțial acțiunea în contencios administrativ depusă de avocatul Vladimir Kovali în interesele reclamantului Lăpușneanu Victor.

S-a anulat ca ilegală Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Ciocana) nr. *****din 07.11.2023 și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. *****din 23.11.2023.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil prin care să-i recalculeze și să-i achite lui Lăpușneanu Victor, începând cu 12.10.2022, pensia pentru vechime în muncă luând în considerare certificatul nr. ***** din 10.10.2023 eliberat de DP *****, cu majorările și indexările ce au avut loc.

Deasemenea s-a dispus încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale în folosul lui Lăpușneanu Victor suma de 6000 (șase) mii lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică. În rest acțiunea în contencios administrativ s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

Judecând cauza în ordine de apel, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Centru conchide că soluția fondului în partea în care s-a anulat ca ilegală Decizia Casei Naționale de Asigurări

Sociale (oficiul teritorial Ciocana) nr. *****din 07.11.2023 și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. *****din 23.11.2023 și s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil prin care să-i recalculeze și să-i achite lui Lăpușneanu Victor, începând cu 12.10.2022, pensia pentru vechime în muncă luând în considerare certificatul nr. ***** din 10.10.2023 eliberat de DP *****, cu majorările și indexările ce au avut loc, este una legală și întemeiată.

La caz, Completul judiciar reiterează că, obiectul acțiunii ține de drepturile persoanei la recalcularea pensiei, drepturi ce fac parte din categoria drepturilor sociale.

În acest sens, Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituţionalităţii unor legi de modificare a condiţiilor de asigurare cu pensii şi alte plăţi sociale pentru unele categorii de salariaţi a statuat cu titlu de principiu că, un drept social poate fi obiectul protecţiei constituţionale garantate de art.46 şi, respectiv, art.1 din Protocolul nr.1 la Convenţia Europeană numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit şi are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică şi astfel constituie un drept de proprietate al persoanei.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a asimilat dreptul la prestații sociale unui drept de proprietate, în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenţia Europeană, doar în cazul persoanelor care au plătit contribuţii la un sistem de protecţie socială (Müller v. Austria, decizia din 16 decembrie 1974), ulterior jurisprudența acesteia a evoluat, nu fără de ambiguități în ceea ce privește prestațiile non-contributive, spre o protecție mai largă.

În acest context, în cauza *Stec şi alţii v. Marea Britanie* (decizia de admisibilitate din 6 iulie 2005) Marea Cameră a Curţii Europene a statuat, cu valoare de principiu, că atunci când un Stat Parte pune în aplicare o legislație care prevede plata automată a unei prestații sociale – indiferent dacă acordarea acestei prestații depinde sau nu de plata prealabilă a contribuțiilor – această legislație trebuie să fie considerată ca generând un interes patrimonial ce ține de domeniul de aplicare al articolului 1 din Protocolul nr.1 pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale.

Statele părţi la Convenţie dispun de o marjă largă de apreciere pentru reglementarea politicii lor sociale. Curtea Europeană a reamintit, în acest sens, că autorităţile naţionale sunt, în principiu, cel mai bine plasate pentru a alege mijloacele cele mai adecvate în atingerea scopului stabilirii unui echilibru între cheltuielile şi veniturile publice, având în vedere că acestea cunosc nevoile propriei

societăţi (*Terazzi SRL v. Italia*, hotărârea din 17 octombrie 2002, § 85, şi *Wieczorek v. Polonia*, hotărârea din 8 decembrie 2009, § 59).

Deşi principiile care rezultă din articolul 1 din Protocolul nr. 1 sunt aplicabile şi în cazul pensiilor (*Stummer v. Austria* [MC], hotărârea din 7 iulie 2011, § 82), totuşi, dispoziţiile acestuia nu garantează, ca atare, vreun drept la primirea unei pensii într-un anumit cuantum (*Maggio şi alţii v. Italia*, hotărârea din 31 mai 2011, § 55).

În același timp, în cazul în care cuantumul unui drept salarial sau unei pensii stabilite este redus sau anulat, această măsură poate constitui o ingerință în exercitarea dreptului de proprietate, care trebuie să fie justificată (a se vedea mutatis mutandis *Rasmussen v. Polonia*, hotărârea din 28 aprilie 2009, § 71). Or, o condiție esențială pentru ca ingerința să fie considerată drept compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1 este faptul că aceasta trebuie să fie prevăzută de lege şi să servească unui interes public legitim.

Totodată, trebuie să existe un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite şi scopul urmărit prin orice măsură de natură a priva o persoană de proprietatea sa (*James şi alții v. Regatul Unit*, hotărârea din 21 februarie 1986). Echilibrul cerut nu va fi realizat în cazul în care persoanei în cauză îi revine suportarea unei sarcini individuale excesive (*Maggio şi alţii v. Italia*).

Cu raportare la speța în cauză, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru reține că, potrivit art.47 din Constituția Republicii Moldova, (1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea şi bunăstarea, lui şi familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare. (2) Cetăţenii au dreptul la asigurare în caz de: şomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrîneţe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistenţă, în urma unor împrejurări independente de voinţa lor.

Conform art. 2 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993 (în vigoare la data apariției dreptului la pensie a reclamantului)*,militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne care au dreptul la pensie li se stabileşte pensie după eliberare din serviciu.*

Conform art. 13 lit. a) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993, (în vigoare la data apariției dreptului la pensie a reclamantului), *dreptul la pensie pentru vechime în muncă îl au: militarii care au satisfăcut serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne care*

în ziua dezangajării militare sau eliberării din serviciu din organele afacerilor interne au o vechime în muncă de cel puţin 20 de ani;

În acord cu prevederile art.14 lit. a) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993, (în vigoare la data apariției dreptului la pensie a reclamantului)*, mărimea pensiilor pentru vechime în muncă se stabileşte în următoarele proporţii: pentru militarii care au satisfăcut serviciu prin contract, pentru persoanele din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne care au o vechime în muncă de cel puţin 20 de ani (art. 13 lit. a)): pentru o vechime în muncă de 20 de ani - 50 procente iar pentru cei pensionaţi la limită de vîrstă sau din motive de boală- 55 procente din sumele respective ale soldei; pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani - 3 procente din sumele respective ale soldei, dar în total nu mai mult de 75 procente din aceste sume;*

În conformitate cu art.18 lit.c) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544-XII din 23.06.1993*, **(în vigoare la data apariției dreptului la pensie a reclamantului)**, la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu art.13 lit. a) militarilor care satisfac serviciu prin contract, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, al cărui mod este stabilit de Guvern, se ia în calcul: timpul de satisfacere a serviciului în condiţii deosebite - în condiţiile avantajoase respective inclusiv în condiţiile stabilite de legislaţie pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi;*

Conform art.48 din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993*, pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri, ale funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, ale ofiţerilor de protecţie şi colaboratorilor organelor securităţii statului, Centrului Naţional Anticorupţie şi ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Naţională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.*

Conform art.49 alin.(3) din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993*, organele de asigurări sociale au dreptul de control asupra autenticităţii actelor ce confirmă vechimea în serviciu şi solda (cîştigul), eliberate de organele abilitate.*

Conform art.61 din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544 din 23.06.1993*, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.*

Conform pct.7 lit.g) din Hotărârea Guvernului nr.78 din 21.02.1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire şi plată a pensiilor şi indemnizaţiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare, *se statuează că la calcularea vechimii în muncă la stabilirea pensiei pentru vechime în muncă conform Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi a funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare se ia în considerare: g) timpul de îndeplinire a serviciului în condiţii deosebite – în condiţiile avantajoase respective, inclusiv în condiţiile stabilite de legislaţie pînă la intrarea în vigoare a prezentei hotărîri.*

Raportînd cadrul legal la circumstanțele faptice ale cauzei, instanța de apel reține ca fiind stabilită certitudinea faptului că, Lăpușneanu Victor a activat în organele afacerilor interne de la 12 ianuarie 1977 și până la 20 februarie 1995, fiindu-i stabilită pensia începând cu 20 februarie 1995, pentru vechime în muncă 20 ani în mărime de 55% din solda.

Potrivit certificatului nr. 34/20-7531 1133 din 10.10.2023, eliberat de Inspectoratul general al poliție, Direcția de poliție a mun. ***** se confirmă că Lăpușneanu Victor a îndeplinit serviciul neîntrerupt în cadrul subdiviziunilor Ministerului Afacerilor Interne în perioada de la 12.01.1977 (conform ordinului Direcției Afacerilor Interne or. ***** nr. 2 EF din 10.01.1977) până la 20.02.1995 (conform ordinului Ministerului Afacerilor Interne nr. 47 EF. din 20.02.1995); de la 31.10.1974 până la 11.11.1976 (perioada serviciului militar activ, în temeiul Livretului militar HO nr. 3393052 eliberat la 31.10.1974); de la 10.03.1982 până la 13.05.1985 miliția al Divizionului separat de escortă și pază al Izolatorului de detenție provizorie al DAI or. *****; de la 13.05.1985 până la 25.04.1990 comandat de grup al Divizionului separat de escortă și pază al Izolatorului de

detenție provizorie al DAI or. *****; de la 25.04.1990 până la 01.03.1991 comandat de pluton al Divizionului separat de escortă și pază al Izolatorului de detenție provizorie al DAI or. *****; de la 01.03.1991 până la 01.06.1991 comandat de pluton al Plutonului Separat de escortă al Direcției de Poliție or. *****; de la 01.06.1991 până la 13.07.1991 comandat de pluton al Batalionului separat de escortă al Direcției de poliție or. *****; de la 13.07.1991 până la 18.07.1994 inspector superior cadre pregătirea specială și fizică al Batalionului independent escortă al Direcției de poliție or. *****; de la 18.07.1997 până la 20.02.1995 inspector superior cadre pregătirea specială și fizică al Batalionului independent escortă al Comisariatului General de Poliție a municipiului *****, în temeiul (ordinului MAI nr. 96 EF din 20.03.2018 cu privire la recunoașterea unor înlesniri pentru stabilirea pensiei anumitor categorii de funcționari publici cu statut special și militari din cadrul Ministerului Afacerilor Interne), vechimea în muncă calculată (2 luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu în perioada efectuării serviciului, pentru stabilirea pensiei în conformitate cu prevederile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23.06.1993, constituie: 25 (douăzeci și cinci) ani, 10 (zece) luni, 20 (douăzeci zile) zile.

Conform aceluiași certificat, potrivit informațiilor gestionate de către Ministerul Afacerilor Interne, vechimea în muncă cu avantaje a reclamantului/apelant Lăpușneanu Victor Ion, la data de 20.02.1995 a constituit 33 (treizeci și trei) ani, 00 (zero) luni și 28 (douăzeci și opt) zile.

Urmare a depunerii cererii de către Lăpușneanu Victor, prin decizia nr. *****din 07 noiembrie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul teritorial sectorul Centru a refuzat recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă.

Prin actul administrativ individual defavorabil nr. *****din 23 noiembrie 2023 Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cererea prealabilă înaintată de Lăpușneanu Victor ca fiind neîntemeiată.

Potrivit răspunsului enunțat supra, reclamantului/apelant i s-a explicat faptul că, perioada de activitate în cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie nu poate fi raportată la prevederile pct. 8 lit. d) al Hotărârii Guvernului nr. 78/1994, respectiv, nu există temei de drept în vederea recalculării pensiei pentru vechime în muncă.

La caz, instanța de fond just a statuat că nu pot fi reținute ca întemeiate argumentele expuse atât în decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Ciocana, cât și în decizia adoptată în procedura prealabilă – refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale *****din 23.11.2023, referitoare la faptul că nu sunt aplicabile prevederile HG nr. 78 din 21.02.1994, pentru perioada de activitate a reclamantului în cadrul Izolatorului de Detenție Provizorie. **Or, conform pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr.78 din 21.02.1994, cu privire la modul de**

calculare a vechimii în muncă, stabilire şi plată a pensiilor şi indemnizaţiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare, *la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofiţeri şi subofiţeri ai Poliţiei de Frontieră, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi a funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare, se acordă următoarele înlesniri:*

d) două luni vechime în muncă pentru o lună de serviciu:

în instituţii penitenciare de tip închis, izolatoarele de urmărire penală, casele de arest şi instituţiile destinate pentru deţinerea şi tratarea bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici, precum şi la lucrări de subteran;

Din esenţa normei de drept enunţate rezultă, că pentru calcularea vechimii în muncă cu înlesnirile solicitate este necesar ca persoana să întrunească două condiţii, şi anume: instituţia în care persoana execută serviciul să fie o subdiviziune indicată în pct. 8 a hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994 şi să-şi exercite serviciul nemijlocit în închisori, izolatoare de urmărire penală (izolatoare de detenţie provizorie) şi instituţiile destinate pentru deţinerea şi tratarea bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici.

Astfel, penitenciarele de tip închis, izolatoarele de urmărire penală (izolatoarede detenţie provizorie) şi instituţiile destinate pentru deţinerea şi tratarea bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici sunt entităţile care cad sub incidenţa reglementărilor de la pct. 8 al Hotărîrii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994.

Cu raportare la speța în cauză, instanța de apel conchide că, în perioadele, pentru care se solicită recalcularea vechimii în muncă cu avantaje, Lăpușneanu Victor întrunește condițiile legale ca să beneficieze de recalcularea pensiei urmare a calculării vechimii în muncă cu avantaje pentru perioadele de referință, în sensul solicitărilor formulate de către Lăpușneanu Victor .

În acest sens, Completul judiciar menţionează, că concluzia dată derivă şi din Avizul consultativ al Plenului Curţii Supreme de Justiţie din 29.09.2014, care statuează expres că, penitenciarele de tip închis, izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenţie provizorie) şi instituţiile destinate pentru deţinerea şi tratarea bolnavilor contagioşi şi bolnavilor psihici sunt entităţi care cad sub incidenţa reglementărilor de la pct. 8 al Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994.

Mai mult, potrivit ordinului nr. 96 din 20.03.2018, Ministerul Afacerilor Interne a ordonat: acordarea înlesnirilor două luni vechime în muncă pentru o lună

de serviciu militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, corpului de ofițeri şi subofițeri din cadrul subdiviziunilor, autorităților administrative şi instituțiilor din subordinea Ministerului Afacerilor Interne (funcționarilor publici cu statut special şi militarilor din cadrul MAI), pe perioada activității în cadrul subdiviziunilor de pază, escortare şi deținere a persoanelor reținute şi arestate în izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie), care urmează a fi luate în considerare la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei în conformitate cu prevederile Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544 din 23.06.1993. Eliberarea confirmărilor privind înlesnirile prevăzute la pct. l al prezentului ordin la calcularea vechimii în muncă pentru stabilirea pensiei pentru funcționarii publici cu statut special și militarii care și-au îndeplinit serviciul în cadrul Serviciilor de pază, escortare și deținere a persoanelor reținute și arestate în izolatoarele de urmărire penală (izolatoare de detenție provizorie), se va realiza la cererea acestora, de către autoritățile și instituțiile din subordine prin intermediul subdiviziunilor de resurse umane, conform competenței, care va fi determinată după ultimul loc de muncă al solicitantului. În cazul lichidării subdiviziunilor în care solicitanții în care solicitanții au activat anterior, confirmările vor fi eliberate de către subdiviziunile, autoritățile administrative au instituțiile din subordinea MAI, sau au devenit succesorul de drepturi și obligații sau au preluat competențele subdiviziunilor de poliție reorganizate sau lichidate.

Prin urmare, aplicabilitatea Hotărârii Guvernului nr. 78 din 21.02.1994 și ordinului MAI nr. 96 din 20.03.2018, este deja determinată de angajator, care doar urma să fie reținută de către autoritatea publică pârâtă și, respectiv, efectuate acțiunile corespunzătoare de recalculare a vechimii în muncă în privința reclamantului/ apelant Lăpușneanu Victor și stabilirea pensiei acestuia.

Subsecvent Completul judiciar notează că, ordinul MAI nr. 96 din 20.03.2018 „Cu privire la recunoaşterea unor înlesniri pentru stabilirea pensiei anumitor categorii de funcţionari publici cu statut special şi militari din cadrul Ministerului Afacerilor Interne este un act administrativ normativ valabil, care produce efectele juridice de rigoare și urmează a fi aplicat corespunzător.

În continuare, Completul judiciar va reitera prevederile art. 48 din Legea asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23.06.1993, care prevede că, pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi sistemului penitenciar, ale ofiţerilor de protecţie şi colaboratorilor organelor securităţii statului, Centrului Naţional Anticorupţie şi ale membrilor

familiilor acestora se stabilesc de către Casa Naţională de Asigurări Sociale, în modul stabilit de Guvern.

În corespundere cu prevederile pct.6 din Hotărîrea Guvernului cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilire şi plată a pensiilor şi indemnizaţiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor Centrului Naţional Anticorupţie şi funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare nr. 78 din 21.02.1994, *pensiile militarilor în termen, ale militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract, ale persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, ale funcţionarilor publici cu statut special din cadrul sistemului administraţiei penitenciare, ale ofiţerilor de protecţie şi colaboratorilor organelor securităţii statului, Centrului Naţional Anticorupţie şi ale membrilor familiilor acestora se stabilesc de către Casa Naţională de Asigurări Sociale.*

În circumstanțele descrise supra, Completul judiciar conchide că, prima instanță întemeiat a concluzionat că, Decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Ciocana) nr. *****din 07.11.2023 și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. *****din 23.11.2023, prin care autoritatea publică a statuat că, perioada solicitată a fi inclusă cu avantaj nu cade sub prevederile pct.7 lit. g) şi pct.8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr.78/1994 sunt neîntemeiate.

În ce privește pretenția reclamantului privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ favorabil privind recalcularea și achitarea, **începând cu 20 februarie 1995** a pensiei pentru vechime în muncă luând în considerare certificatul nr. ***** din 10.10.2023 eliberat de DP *****, Completul judiciar menționează că, ***potrivit art. 61 alin. (1) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, nr. 1544 din 23 iunie 1993***, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, *recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni* de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Luând în considerație prevederile art. 61 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993, având în vedere că reclamantul pensionar Lăpușneanu Victor a prezentat ulterior acte suplimentare ce îi acordă dreptul la majorarea pensiei, și anume, în cazul de față - certificatul nr. ***** din 10.10.2023 eliberat de DP *****, urma a fi

efectuată recalcularea pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare.

Având în vedere că cererea privind recalcularea pensiei și actele suplimentare ce îi acordă dreptul la majorarea pensiei, au fost prezentate de către Lăpușneanu Victor către Casa Națională de Asigurări Sociale la data de 12.10.2023, prima instanță just a statuat că achitarea diferenței pensiei neachitate urmează a fi efectuată începând cu data de 12.10.2022, adică pentru 12 luni anterioare depunerii actelor suplimentare.

Instanța de apel apreciază ca neîntemeiat argumentul apelantului Lăpușneanu Victor cu referire la faptul că, recalcularea pensiei urmează a fi dispusă începând cu data stabilirii inițiale a pensiei, or în cauza *Pichkur împotriva Ucrainei* din 07.11.2013, CtEDO i-a recunoscut reclamantului statutul de victimă începând cu momentul când a contestat în instanțele naționale refuzul de a-i achita pensia. La caz, Lăpușneanu Victor nu a contestat încheierea de stabilire a cuantumului pensiei stabilite la 20 februarie 1995.

Corespunzător celor relatate supra, Completul judiciar remarcă că, având în vedere că cererea privind recalcularea pensiei și actele suplimentare ce îi acordă dreptul la majorarea pensiei au fost prezentate de către Lăpușneanu Victor către Casa Națională de Asigurări Sociale **la data de 12.10.2022**, respectiv achitarea diferenței pensiei neachitate urmează a fi efectuată începînd cu data de 12.10.2022, adică pentru 12 luni anterioare depunerii actelor suplimentare.

Prin urmare, prima instanță întemeiat a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ individual favorabil prin care să-i recalculeze și să-i achite lui Lăpușneanu Victor, începând cu 12.10.2022, pensia pentru vechime în muncă luând în considerare certificatul nr. ***** din 10.10.2023 eliberat de DP *****, cu majorările și indexările ce au avut loc.

Iar, argumentele reclamantului/apelant în sensul admiterii cerinței privind obligarea autorității pârâte să recalculeze cuantumul pensiei începând cu data stabilirii inițiale a pensiei prin prisma reglementărilor art. 54 Legii nr. 1544 din 23.06.1993 urmează a fi apreciate critic.

În acest context, instanța de apel reține că art. 54 al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, prevede că, suma pensiei calculată şi nesolicitată la timp se plătește pentru perioada precedentă, însă cel mult pentru 3 ani premergători datei solicitării pensiei. Sumele pensiei neprimite la timp din vina organelor care au stabilit sau care plătesc pensia se plătesc pentru perioada precedentă fără limite în timp.

Astfel, norma în cauză, se referă la sumele pensiei neprimite la timp **din vina organelor** care au stabilit sau care plătesc pensia. La caz, nu poate fi reținută vina organului de asigurări sociale care stabileşte sau plătește pensia, pentru neachitarea acesteia lui Lăpușneanu Victor pentru perioada începând cu 20.02.1995, precum și

nici vina fostului angajator pentru presupusa incorectitudine a calculării perioadei vechimii în muncă a acestuia.

La caz însă, Lăpușneanu Victor a solicitat recalcularea pensiei în baza unor acte prezentate suplimentar.

Articolul 61 alin. (1) al Legii nr. 1544 din 23 iunie 1993, stabilește că recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri şi familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare.

Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, **dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare şi nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi**.

În speță, Lăpușneanu Victor a solicitat recalcularea pensiei în baza unor acte prezentate suplimentar, **la data de 12.10.2023**, respectiv prima instanță întemeiat a concluzionat că, achitarea diferenței pensiei neachitate urmează a fi efectuată începînd cu data de 12.10.2022, adică pentru 12 luni anterioare depunerii actelor suplimentare. Or, procedura de recalculare a pensiei militarilor, persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne, precum şi funcţionarilor publici cu statut special din sistemul administraţiei penitenciare, şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri şi familiilor acestora este stabilită la Capitolul VIII din Legea 1544. Prin urmare litigiului sunt aplicabile prevederile art.61 din Legea menționată.

Cu referire la cheltuielile de asistență juridică solicitate a fi încasate din contul autorității publice pîrîte, Completul judiciar reține că, potrivit art. 96 CPC, (1) Instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile.(1^1) Cheltuielile menţionate la alin.(1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Conform materialelor cauzei Lăpușneanu Victor a fost reprezentată în prezenta cauză de către avocatul Kovali Vladimir, fapt confirmat prin mandatul avocatului nr. 2085703 din 10.11.2023, anexat la dosar (f.d.5) și prin actele îndeplinite (întocmite) de către avocat.

Conform bonului de plată seria EH nr. 338902 din 10 ianuarie 2024, se confirmă că Lăpușneanu Victor, a suportat cheltuieli pentru asistență juridică acordată de avocat în instanța de fond, în sumă de 6000 lei.

Pornind de la practica CEDO, cheltuielile de asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

Pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de: complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul și munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoștințe tehnice speciale, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil, cunoașterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.); faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obținut; restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei; natura și durata relației dintre avocat și client; experiența, reputația și abilitatea avocatului; justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză; alți factori, la discreția instanței.

Totodată, în jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza Costin versus România, hotărârea din 26 mai 2005; cauza Străin și alții versus România, hotărârea din 21 iulie 2005; cauza Petre versus România, hotărârea din 27 iulie 2006, etc.) s-a statuat că partea care a câștigat procesul nu va putea obține rambursarea unor cheltuieli decât în măsura în care se constată realitatea, necesitatea și caracterul lor rezonabil.

Drept urmare, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 6000 lei solicitate de reclamant spre a fi încasate din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale incorect au fost apreciate de instanța de fond că au un caracter necesar și rezonabil, ținând cont de complexitatea litigiului, prestația avocatului, motiv pentru care, va casa parțial hotărîrea Judecătoriei ***** (sediul Râșcani) din 10 octombrie 2024, în partea în care s-a dispus încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale în folosul lui Lăpușneanu Victor suma de 6000 (șase) mii lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, și în această parte se va emite o decizie nouă potrivit căreia se va încasa de la Casa Națională de Asigurări Sociale în folosul lui Lăpușneanu Victor suma de 3000 mii lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Completul judiciar menționează că admiterea parțială a solicitării cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată pentru asistența juridică, în nici un caz nu

este ingerința instanței în raporturile de drept instituite între Lăpușneanu Victor și avocatul Kovali Vladimir și nu este modificarea condițiilor contractuale stabilite între ultimii prin contractul încheiat pentru acordarea asistenței juridice în prezenta cauză.

Este de menționat că în cazul în care Lăpușneanu Victor conform condițiilor contractuale stabilite cu reprezentantul său, a achitat ultimului costul mai mare a asistenței juridice decât cel care i-a fost compensat, atunci acesta este dreptul său și este realizarea condițiilor contractului de asistența juridică încheiat cu avocatul respectiv.

Cercetând cu maximă diligență materialele prezentate, Completul judiciar notează că dosarul nu conţine vre-un element susceptibil să o facă să ajungă la o altă concluzie în prezenta cauză.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin (1) lit. b) Cod administrativ, art. 389-390 CPC, Completul de Contencios Administrativ din cadrul Colegiului Civil, Comercial şi de Contencios Administrativ al Curţii de Apel Centru

D E C I D E :

Apelul declarat de Lăpușneanu Victor, ***se respinge***.

Apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, ***se admite***.

Se casează parțial hotărîrea Judecătoriei ***** (sediul Râșcani) din 10 octombrie 2024, în partea în care s-a dispus *încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale în folosul lui Lăpușneanu Victor suma de 6000 (șase) mii lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică*, ***și în această parte se emite o decizie nouă potrivit căreia***:

Se încasează de la Casa Națională de Asigurări Sociale în folosul lui Lăpușneanu Victor suma de 3000 mii lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În rest hotărîrea Judecătoriei ** (sediul Râșcani) din 10 octombrie 2024, se menține.***

Decizia este executorie de la emitere, însă poate fi contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie.

Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni.

Președintele completului,

Judecătorul Mîra

Ghenadie

Judecătorii Sîrbu Victoria

Bostan Angela